

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sža/49/2014
Identifikačné číslo spisu:	1014201111
Dátum vydania rozhodnutia:	13.01.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1014201111.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a z členov JUDr. Ing. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci navrhovateľa: D. C. S., narodeného XX.X.XXXX, štátneho príslušníka Sýrskej arabskej republiky (ďalej len „Sýria“), podľa vlastného udania v krajine pôvodu naposledy bytom K., ulica S. F., aktuálne s miestom pobytu na O., zastúpeného Mgr. Jarmilou Vargovou, advokátkou so sídlom pracoviska Brečtanová 21, Bratislava o preskúmanie rozhodnutia odporcu ČAS: MU-61-20/PO-Ž-2014 zo dňa 28.5.2014, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 1. októbra 2014 č. k. 9Saz 19/2014-30

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu Bratislave zo dňa 1. októbra 2014 č. k. 9Saz 19/2014-30 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu ČAS: MU-61-20/PO-Ž-2014 zo dňa 28.5.2014 v časti o neudelení azylu z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 568,24 Eur (titulom náhrady trov právneho zastúpenia) do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, na účet právnej zástupkyne navrhovateľa Mgr. Jarmily Vargovej, vedený v D. č. ú.XXXXXXXXXX/XXXX.

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Bratislave rozsudkom uvedeným vo výroku rozhodnutia potvrdil rozhodnutie ČAS: MU-61-20/PO-Ž-2014 zo dňa 28.5.2014 vo výroku o neudelení azylu. Navrhovateľovi právo na náhradu trov konania nepriznal.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že v prejednávanej veci dokazovanie nedoplnil. Pred samotným prejednaním a rozhodnutím veci sa podrobne oboznámil s obsahom prvostupňového správneho spisu ČAS: MU-61/PO-Ž-2014, ako aj s predchádzajúcim azylovým spisom ČAS: MU-483//PO-Ž-2013.

Zo spisu ČAS: MU-483//PO-Ž-2013 krajský súd zistil, že navrhovateľ požiadal o azyl vyhlásením z 30.10.2013 z dôvodu obavy o život, nakoľko jeho mesto je zničené a nemá sa kam vrátiť, tiež preto, lebo na Ukrajine sa zúčastňoval na protestoch proti sýrskemu režimu, začo sa mu vyhrážali smrťou. V priebehu podania vysvetlenia na polícii (OHK PZ Ubl'a 29.10.2013, OA PZ Humenné 30.10.2013) o. i.

uviedol, že z Turecka ho na územie Sýrie nevypustili z dôvodu nepokojov v Sýrii. V priebehu vstupného pohovoru o. i. uviedol, že sa narodil v meste K. (poznámka súdu: predmestie hlavného mesta K.), provincia T., že od 10.10.2006 do júna 2013 študoval na lekárskej fakulte v Odeze, ktorú aj úspešne ukončil. Jeho päť súrodencov má ukončené vysokoškolské vzdelanie, ďalší dvaja študujú základnú, strednú školu). Na Ukrajine o azyl nepožiadaval preto, lebo by tam musel naďalej študovať, načo však nemal financie. Keby tam chcel pracovať, musel by pracovať nelegálne. Odporcovi predložil štyri roky neplatný cestovný pas, rodný list, potvrdenie o narodení, DVD nosič so záznamom z 20.5.2011, diplom z 10.6.2013 o ukončení štúdia na Odeskej štátnej lekárskej univerzite. Nový cestovný pas, vydaný v roku 2008 mu zadržali príslušníci Slobodnej sýrskej armády v auguste 2013 keď sa chcel vrátiť domov na turecko-sýrskom hraničnom priechode. K zadržaniu pasu uviedol, že príslušníci Slobodnej sýrskej armády ho vyzvali, aby sa k nim pridal, čomu sa vyhol tým, že sa vyhovoril, že sa ide rozlúčiť so svojou rodinou v Turecku. Uviedol, že v Sýrii nebol nikdy trestne stíhaný a nemal tam žiadne problémy. Nebol ani členom žiadnej (ani vládnej) politickej strany i napriek tomu, že v prvom ročníku jeho štúdia na strednej škole bol vyzvaný na vstup do vládnej strany BAAS. K dôvodom žiadosti o azyl uviedol, že počas štúdia v Odeze organizoval demonštrácie proti sýrskemu režimu v dôsledku čoho bol zaradený na listinu „vyžadovaných“ osôb. Na organizovaní demonštrácií sa podieľal tak, že termín demonštrácií zverejnil na facebooku, pred mešitou v Odeze rozdával oznámenia.

Odporcovi predložil videozáznam z jednej takejto demonštrácie na ktorom má byť aj sám zaznamenaný. Uviedol, že v priebehu roku 2012 si ho zavolať muž menom C. D., profesor ortopédie, ktorý bol „styčným bodom“ medzi Sýriou a Ukrajinou, pričom sa mu v priebehu rozhovoru vyhrážal, že ak neprestane so svojimi aktivitami, vie mu vybaviť hocaké obvinenie a zariadiť vyhodenie z Ukrajiny. O tri mesiace po tomto telefonickom rozhovore mu otec o. i. povedal, aby s touto činnosťou prestal, lebo sa o neho (navrhovateľa) zaujímala polícia, ktorá u nich vykonala domovú prehliadku s tým, že ak ho nedostanú, môžu obviniť hocikoho z jeho rodiny. V dôsledku toho s touto svojou činnosťou v roku 2012 prestal a rozhodol sa (v roku 2012) navštíviť svoju rodinu v Sýrii. Za úplatok jeho otec získal informáciu, že navrhovateľ je na listine osôb a na hranicu bude zatknutý. V januári roku 2013 prišiel na sýrsky konzulát v Odeze s cieľom odložiť si vojenskú službu, avšak pracovník konzulátu mu formulár odmietol potvrdiť a žiadosť mu vrátil. Tiež uviedol, že ak niekto pochádza z mesta K., je to dostatočný dôvod k tomu, aby bol zabitý. V spise sa nachádzajú správy o Sýrii, zamerané na všeobecnú bezpečnostnú situáciu, na bezpečnostnú situáciu v okrese K., na existenciu zoznamu nepohodlných sýrskych občanov. Toto konanie bolo 29.1.2014 zastavené z dôvodu ust. § 19 ods. 1 písm. f) zákona o azyle.

Z aktuálneho spisu ČAS: MU-61/PO-Ž-2014 krajský súd zistil, že navrhovateľ bol 24.2.2014 vrátený z Českej republiky. V priebehu pohovoru, konaného 12.3.2014 navrhovateľ zotrval na obsahu predchádzajúceho pohovoru, konaného 5.11.2013. Naviac uviedol, že do Sýrie sa v auguste 2013 chcel vrátiť preto, lebo po ukončení štúdia v Odeze nemal kde bývať a chcel vidieť svojich rodičov. V predmetnom spise sa nachádzajú správy o krajine pôvodu navrhovateľa, obsahovo zamerané na aktuálnu bezpečnostnú situáciu, včítane regiónu K., na pohyb obyvateľstva tohto regiónu, na existenciu zoznamu osôb, nepohodlných pre sýrsky režim a na zaobchádzanie tohto režimu s jeho oponentmi.

Krajský súd uviedol, že preskúmal napadnuté rozhodnutie odporcu v rozsahu podaného návrhu - opravného prostriedku.

Krajský súd poukázal na skutočnosť, že navrhovateľ požiadal o azyl z dôvodu: - že mesto K. (odkiaľ pochádza) je zničené a nemá sa kam vrátiť; - z dôvodu obavy o život, lebo sa zúčastňoval (spoluorganizoval) protestné stretnutia v Odeze proti sýrskemu režimu v dôsledku čoho je na zozname (nepohodlných) ľudí a jeho rodinu navštívila opakovane polícia; - z dôvodu obavy o život, nakoľko pochádza z mesta K., čo je dostatočným dôvodom k jeho zabitiu. Pokiaľ navrhovateľ v podanom návrhu - opravnom prostriedku uviedol, že o azyl požiadal aj z dôvodu že je lekárom, o tomto dôvode (ako dôvode žiadosti o azyl) sa navrhovateľ v priebehu konania pred odporcom nezmienil. To, že navrhovateľ uviedol, že pri svojom návrate do Sýrie (na hranici) o neho ako lekára mali údajne prejavíť záujem príslušníci Sýrskej slobodnej armády je síce navrhovateľom prezentovanou skutočnosťou, avšak navrhovateľ túto skutočnosť ako dôvod svojej žiadosti o azyl neuviedol.

K námietke nedostatočne zisteného stavu veci:

Podľa názoru krajského súdu táto námietka nie je dôvodná. Krajský súd uviedol, že dospel po oboznámení sa s obsahom spisu k presvedčeniu, že vzhľadom na dôvody neudelenia azylu (ku ktorým

sa súd následne vyjadri v nasledujúcom texte odôvodnenia tohto rozsudku) odporca vykonal postačujúce dokazovanie. Odporca nijakým spôsobom nespochybnil závažnosť bezpečnostnej situácie v Sýrii, resp. v regióne mesta K., túto správne vyhodnotil ako existenciu vážneho bezprávia v prípade ev. návratu navrhovateľa do krajiny jeho pôvodu, ktorú skutočnosť vyjadril poskytnutím doplnkovej ochrany navrhovateľovi. Ak teda navrhovateľovi poskytol doplnkovú ochranu, jej udelením pokryl aj prípadne hroziace bezprávie v celo jeho rozsahu - teda aj ohrozenia, ktoré by navrhovateľovi hrozili či už z dôvodu regiónu (mesta) jeho pôvodu, resp. z dôvodu návratu ako takého, bez ohľadu na skutočnosť, že by sýrske úrady jeho návrat kvalifikovali akýmkoľvek spôsobom (teda napr. ako návrat oneskorený - po ukončení vysokoškolského štúdia, resp. ako návrat neúspešného žiadateľa o azyl o ktorej skutočnosti by sa však najprv museli dozvedieť, čo je však prakticky vylúčené), resp. z dôvodu nenastúpenia na vojenskú službu. Ak teda odporca navrhovateľovi poskytol doplnkovú ochranu, nebolo potrebným vyhľadať a do spisu zakladať správy o krajine pôvodu navrhovateľa, na základe ktorých by získal informácie, svedčiace o iných rizikách jeho prípadného návratu. S poukazom na navrhovateľovu argumentáciu obsiahnutú v podanom návrhu, týkajúce sa rizík návratov neúspešných žiadateľov o azyl, na ním prezentované všeobecné ohrozenie lekárov v Sýrii (bez ohľadu na skutočnosť či táto argumentácia je alebo nie je dôvodná), resp. na súvislosť s nepredĺženým odkladom jeho vojenskej služby súd poukazuje na skutočnosť, že tieto navrhovateľom prezentované ohrozenia nemôžu byť (vo všeobecnosti) ako také dôvodmi udelenia azylu. Ich ev. existencia však môže spadať do kategórie vážneho bezprávia. Ako to bolo uvedené, túto formu medzinárodnej ochrany odporca akceptoval, pričom za splnenia zákonných podmienok bude aj ich ďalšiu existenciu (pretrvávajúce) preverovať v prípadných konaniach o predĺženie poskytnutej doplnkovej ochrany.

K námietke, že zistenie stavu veci je v rozpore s obsahom spisu:

Podľa názoru krajského súdu táto námietka nie je dôvodná, nakoľko súd nezistil existenciu takéhoto rozporu. Skutočnosť, že odporca posúdil navrhovateľovu žiadosť o udelenie azylu tak, ako to uviedol v odôvodnení napadnutého výroku rozhodnutia (teda z dôvodu nepreukázania subjektívnej stránky obáv), čo je v zrejmom protiklade s názorom navrhovateľa, nemožno mechanicky vykladať v tom zmysle, že došlo k rozporu medzi zisteným stavom veci a obsahom spisu. Navyše ak navrhovateľ namietal nedostatočné zistenie stavu veci, iba ťažko by bolo možné takýto rozpor namietat.

K námietke nesprávneho právneho posúdenia veci:

Podľa názoru krajského súdu ani táto námietka neobstoí. Predpokladom udelenia azylu podľa ust. § 8 zákona o azyle je súčasné naplnenie všetkých v tomto ustanovení uvedených predpokladov. Teda (1) opodstatnenosť (2) obáv z (-)/prenasledovania z (4) dôvodov uvedených v citovanom ustanovení (v tomto konkrétnom prípade z dôvodov politických). Naplnenie týchto predpokladov je totožné tak pri žiadateľoch, ktorí opustili krajinu pôvodu v dôsledku hrozby alebo uskutočnenia perzekúcie, ako aj pri žiadateľoch „na mieste“.

Pokiaľ ide o dôvod navrhovateľovej žiadosti o azyl spočívajúci v tom, že mesto K. (odkiaľ navrhovateľ pochádza) je zničené a nemá sa kam vrátiť, resp. že sa obáva o život, nakoľko pochádza z tohto mesta, čo je dostatočným dôvodom k jeho zabitiu je potrebné poznamenať, že tieto dôvody nie je možné zaradiť medzi dôvody perzekúcie (§ 8 zákona o azyle). Jednak preto, lebo zničenie tohto mesta a s tým súvisiaca skutočnosť, že navrhovateľ sa (ako to tvrdí) nemá kam vrátiť nie je dôvodom na poskytnutie medzinárodnej ochrany. Pokiaľ ide o hrozbu súvisiacu s tým, že navrhovateľ pochádza z mesta K., túto hrozbu možno nanajvýš hodnotiť ako hrozbu vážneho bezprávia. Odporca túto hrozbu takto aj vyhodnotil ako reálnu v dôsledku čoho navrhovateľovi poskytol doplnkovú ochranu (konštatoval nepriaznivú bezpečnostnú situáciu v Sýrii ako celku, včítane guvernórátu Rif Dimashq v ktorom sa mesto K. nachádza).

Pokiaľ ide o navrhovateľom prezentovaný dôvod žiadosti o azyl - obavu o život, lebo sa zúčastňoval (spoluorganizoval) protestné stretnutia v Odeze proti sýrskemu režimu v dôsledku čoho je na zozname (nepohodlných) ľudí a jeho rodinu navštívila opakovane polícia:

Vo vzťahu k tomuto dôvodu ide podľa krajského súdu zjavne o žiadosť podanú „na mieste“, pri hodnotení ktorej (ako to bolo vyššie uvedené) potrebné postupovať v zmysle ust. § 8 zákona o azyle. Podľa názoru súdu odporca správne vyhodnotil zistený stav veci, ak konštatoval faktické nenaplnenie subjektívnej stránky žiadosti - teda obavy navrhovateľa. Navrhovateľ dôvodil, že z dôvodu že sa zúčastňoval na organizácii protestných zhromaždení v Odeze sa mu roku 2012 vyhrážal pedagóg tamjšej univerzity (muž menom C. D., profesor ortopédie, ktorý bol „styčným bodom“ medzi Sýriou a

Ukrajinou), pričom mu v priebehu rozhovoru mal povedať, že ak neprestane so svojimi aktivitami, vie mu vybaviť hocaké obvinenie a zariadiť vyhostenie z Ukrajiny. O tri mesiace po tomto rozhovore mu otec v telefonickom rozhovore o. i. povedal, aby so touto činnosťou prestal, lebo sa o neho (navrhovateľa) zaujímala polícia, ktorá u nich vykonala domovú prehliadku s tým, že ak ho nedostanú, môžu obviniť hocikoho z jeho rodiny. Navrhovateľ s týmito aktivitami v Odeze prestal, vysokoškolské štúdium riadne a bez problémov dokončil. I napriek tomu, že navrhovateľ (ako to prezentoval v konaní pred odporcom) sa obával postihu zo strany sýrskych štátnych orgánov za jeho aktivity na Ukrajine, rozhodol sa vrátiť do Sýrie - navštíviť svoju rodinu. Takýmto svojím konaním poprel existenciu obáv z návratu, ktorú prezentoval pred odporcom, na ktorú skutočnosť odporca správne poukázal v napadnutom výroku vydaného rozhodnutia. Je skutočnosťou, že je ťažké predpokladať, aby osoba, ktorá má strach zo smrti iba z dôvodu že nemá kde bývať, resp. že chce navštíviť svoju rodinu sa dobrovoľne rozhodla vrátiť na teritórium, na ktorom jej hrozí smrť, resp. iná závažná ujma.

Ak teda v prípade navrhovateľa fakticky absentuje prvok strachu z prenasledovania, nebol tým naplnený jeden z predpokladov udelenia azylu podľa ust. § 8 zákona o azyle.

Pokiaľ ide o v návrhu prezentovanú obavu z dôvodu neudelenia odkladu vojenskej služby, krajský súd poukázal na skutočnosť, že aj v prípade, aby aj navrhovateľ o odklad požiadal a ak by aj sýrsky konzulát v Odeze navrhovateľovu žiadosť nevybavil, nemôže ísť o dôvod udelenia azylu a to s poukazom na už citované ust. § 8 zákona o azyle. V krajnom prípade by takýto postup sýrskych orgánov, resp. jeho dôsledky (za splnenia zákonných predpokladov v zmysle ust. § 2 písm. f/ bod 2. zákona o azyle) mohol byť dôvodom na poskytnutie doplnkovej ochrany, ktorú však odporca navrhovateľovi poskytol. V súvislosti s touto otázkou krajský súd uviedol, že navrhovateľ mal o odklad požiadať v januári - februári roku 2013, pričom svoje štúdium ukončil v riadnom termíne v júni 2013, teda by nebolo ničím nelogickým, ak by domovský štát nesúhlasil s predĺžením odkladu vojenskej služby nad rámec času, potrebného na absolvovanie vysokej školy.

Odporca tiež správne poukázal na okolnosti, ktoré sa na posúdení jeho žiadosti o azyl (naviac) podieľali: 1/ Navrhovateľ i napriek vyhrážkam muža menom C. D. nemal na Ukrajine žiadne problémy, svoje štúdium bez ťažkostí dokončil. 2/ Navrhovateľ po údajných vyhrážkach a správe od otca prestal s akýmkoľvek aktivitami. 3/ Navrhovateľ vypovedal, že príslušníci Sýrskej slobodnej armády mu mali na hranici odobrať (nevrátiť) jeho cestovný pas, pričom sa mal následne vrátiť do Turecka. Takto opísaná skutočnosť vzbudzuje dôvodné pochybnosti, nakoľko je nepravdepodobné, aby príslušníci tureckej kontroly hraníc vpustili na svoje územie osobu bez cestovného dokladu. 4/ I napriek navrhovateľom prezentovaným vyhrážkam rodine žiaden z jej členov nebol nijakým spôsobom postihnutý - naviac sestra navrhovateľa i naďalej pracuje na ministerstve financií. Okrem uvedeného súd tiež poukazuje na skutočnosť, že navrhovateľ okrem predloženia DVD záznamu zo zhromaždenia (demonštrácie) konaného 20.5.2011 neposkytol odporcovi žiaden iný dôkaz, ktorý by svedčil (nasvedčoval či preukazoval) v prospech jeho tvrdení.

Pretože v prípade navrhovateľa nebola preukázaná subjektívna stránka jeho žiadosti - teda strach z perzekúcie (nakoľko i napriek ním prezentovanej obave sa rozhodol vrátiť do Sýrie a navštíviť svoju rodinu), neboli v jeho prípade splnené všetky predpoklady udelenia azylu podľa § 8 zákona, pričom ani ostatné navrhovateľom namietané skutočnosti neboli dôvodné, krajský súd dospel k názoru, že napadnutý výrok o neudelení azylu navrhovateľovi potvrdil ako správny a zákonný.

Krajský súd napokon uviedol, že odporca navrhovateľovi poskytol medzinárodnú ochranu pred hroziacim vážnym bezprávím tým, že mu poskytol doplnkovú ochranu, ktorú možno za splnenia zákonných predpokladov po uplynutí doby jej poskytnutia (jeden rok) opätovne predlžovať. Táto ochrana poskytuje navrhovateľovi dostatočnú prevenciu pred možnými rizikami jeho návratu do krajiny jeho pôvodu - pred vážnym bezprávím, ktorému by mohol byť v prípade návratu vystavený.

II.

Zhrnutie odvolacích dôvodov navrhovateľa

Proti uvedenému rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie z nasledovných dôvodov: súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Navrhovateľ ozrejmil, že je mladý muž pochádzajúci zo Sýrie, ktorý pricestoval na územie Ukrajiny za účelom štúdia na Lekárskej fakulte v Odeze. Počas štúdia sa politicky angažoval a zúčastňoval demonštrácií proti súčasnému sýrskemu režimu, na základe čoho bol údajne zaradený na zoznam hľadaných osôb a neskôr mu nebol umožnený odklad nástupu na vojenskú službu. Hoci sa po skončení štúdia chcel vrátiť späť do Sýrie (nakoľko tam mal rodinu), bol mu na hranici odobratý cestovný pas a bol požiadaný o pridanie sa k Sýrskej slobodnej armáde z dôvodu nedostatku lekárov. Podarilo sa mu však nevstúpiť na územie Sýrie a po tomto incidente opustil Sýriu. Ide o príklad žiadateľa sur-place, ktorý sa stal žiadateľom z dôvodu zmeny politických pomerov v krajine jeho pôvodu počas jeho neprítomnosti v tejto krajine. Navrhovateľ je súčasne vo veku, kedy muži v Sýrii podliehajú odvodovej povinnosti.

Navrhovateľ preto požiadal o udelenie azylu z nasledujúcich dôvodov:

že po ňom pátrajú bezpečnostné zložky štátu z dôvodu, že sa počas svojho štúdia na Ukrajine zúčastňoval demonštrácií,

že je na zozname hľadaných osôb kvôli jeho politickej angažovanosti,

že je lekár,

že pochádza z mesta K.,

a z dôvodu zlej politickej situácie a z dôvodu všeobecnej zlej bezpečnostnej situácie.

Odporca však vydal rozhodnutie ČAS: MU-61-20/PO-Ž-2014, ktorým síce poskytol navrhovateľovi doplnkovú ochranu, avšak neudelil mu azyl.

Navrhovateľ podal proti predmetnému rozhodnutiu odporcu opravný prostriedok z dôvodu, že rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, že zistenie skutkového stavu, z ktorého vychádzalo správne rozhodnutie, je v rozpore s obsahom spisov, a že zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci.

K neúplnému zisteniu skutkového stavu veci

Navrhovateľ namietal, že krajský súd, tak ako aj odporca pred ním, nedostatočne zistil skutkový stav veci. S ohľadom na postavenie navrhovateľa ako osoby, ktorá nenastúpila na vojenskú službu v čase všeobecnej mobilizácie, sa nezaoberali skutočnosťou, že (aj) vládna armáda je aktérom, ktorý porušuje ľudské práva a jej činy možno označiť za trestné činy proti ľudskosti, že v prípade nenastúpenia na vojenskú službu takéto osoby môžu čeliť nehumánnym trestom, že osoby, ktoré odmietnu konať činy proti ľudskosti sú perzekvované a že UNHCR odporúča takýmto osobám udeliť azyl. Podľa navrhovateľa sa jedná jednoznačne o prenasledovania vo forme trestného stíhania alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2 zákona o azyle.

Navrhovateľ poukázal na to, že v opravnom prostriedku doložil množstvo správ, ktoré tieto skutočnosti preukazujú. V prípade, ak tí, č podliehajú všeobecnej mobilizácii, do armády nenastúpia, sú okamžite uväznení, pričom podmienky vo väzniciach sú neľudské. Pri službe v armáde však dochádza k páchaniu zločinov proti ľudskosti, vojnových zločinov a porušovania ľudských práv, množstvo vojakov bolo usmrtených pri pokusoch o dezerciu. Výhrada svedomia nie je v krajine akceptovaná. Situácia vo väzniciach je príšerná.

Navrhovateľ krajskému súdu vytýkal, že sa týmito námietkami vôbec nezaoberal, nevykonával dôkazy - správy citované v opravnom prostriedku, resp. nezobral ich do úvahy. Vo svojom rozsudku len skonštatoval, že skutočnosť, že aj v prípade, aby aj navrhovateľ o odklad požiadal a ak by aj sýrsky konzulát v Odeze navrhovateľovu žiadosť nevybavil, nemôže ísť o dôvod udelenia azylu. Krajský súd sa však vôbec nezaoberal dôsledkami navrhovateľovho návratu, jeho povinnosti nastúpiť do armády (a páchať trestné činy), resp. do armády nenastúpiť a vykonať trest v neľudských podmienkach.

Navrhovateľ namietal, že krajský súd sa vôbec nezaoberal správami (aj citovanými v opravnom prostriedku), ako dôkazmi, ktoré mal vykonať (oboznámiť sa s nimi). Situácia v krajine Sýria presne zodpovedá situácii, ktorá stavia (môže postaviť) jej obyvateľov podliehajúcim všeobecnej mobilizácii do situácie, kedy im hrozí trestné stíhanie alebo trest za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase

konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2 zákona o azyle. (Tu sa jedná následne i o zjavné zlé právne posúdenie veci, viac v texte nižšie).

Navrhovateľ tiež namietal, že krajský súd neúplne zistil skutkový stav veci aj v kontexte ostatných dôvodov žiadosti navrhovateľa. Ohľadom jednotlivých rizikových profilov len všeobecne skonštatoval dostatočné vykonanie dokazovania. Avšak informácie odcitované v rámci námietky nedostatočného zistenia skutkového stavu veci k jednotlivým rizikovým profilom nevzal do úvahy. Navrhovateľ odkázal na opravný prostriedok, kde sú presne citované správy ohľadom jednotlivých dôvodov podania žiadosti navrhovateľa. Ide o perzekúciu v zmysle zákona o azyle napĺňajúcu všetky jej pojmové znaky: navrhovateľovi skutočne hrozí trest a trestné stíhanie za to, že odmietol nastúpiť na vojenskú službu, pričom dostupné správy potvrdzujú, že armáda a vojaci sa dopúšťajú trestných činov proti ľudskosti, vojnových zločinov a porušovania ľudských práv. Nevykonaním dôkazu - teda správ citovaných v opravnom prostriedku, ako aj tých, ktoré boli založené do administratívneho spisu odporcu, nezistil súd dostatočne skutkový stav veci. Rovnako mu hrozí prenasledovanie z dôvodu jeho rezidencie v oblasti K., či z dôvodu jeho postavenia ako lekára.

Rovnako namietal neúplne zistený skutkový stav veci v kontexte nevykonania dôkazu: Príručka UNHCR, Posudzovanie medzinárodnej ochrany s ohľadom na ľudí utekajúcich zo Sýrskej arabskej republiky (International Protection Considerations with regard to people fleeing the Syrian Arab Republic, Update II, 22. 10. 2013). Význam zisťovania presných a aktuálnych údajov, ktoré má správny orgán v rámci konania pri posudzovaní žiadosti o azyl posudzovať a ktoré má zabezpečiť pri posudzovaní opodstatnenosti obáv z prenasledovania (al. reálnosti ohrozenia vážnym bezpráviom) je explicitne vyjadrený v čl. 8 ods. 2 kvalifikačnej smernice, ktorá konštatuje, že pri posudzovaní, či má žiadateľ opodstatnenú obavu z prenasledovania alebo je reálne ohrozený vážnym bezpráviom, alebo má prístup k ochrane proti prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu v časti krajiny pôvodu v súlade s odsekom 1, členské štáty zohľadnia v čase prijímania rozhodnutia o žiadosti všeobecné okolnosti prevládajúce v tejto časti krajiny a osobné okolnosti žiadateľa v súlade s článkom 4. Na tento účel členské štáty zabezpečia, aby sa získali presné a aktuálne údaje z príslušných zdrojov, napríklad od Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Európskeho podporného úradu pre azyl. K zohľadneniu týchto správ ho preto zaväzuje priamo kvalifikačná smernica. Pokiaľ odporca nezohľadňoval závery uvedené v uvedenej príručke, nemohol dôsledne zistiť skutkový stav veci, čo následne viedlo k nesprávnym skutkovým i právnym záverom.

K nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávnemu právnemu posúdeniu veci

Navrhovateľ namietal, že krajský súd, rovnako ako odporca pred ním, nesprávne konštatuje, že navrhovateľ nespĺňa podmienky na udelenie azylu. K jednotlivým pojmovým znakom azylu preto uviedol K forme prenasledovania:

Navrhovateľ má v prípade návratu obavy pred prenasledovaním spočívajúcim v použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, odmietnutím súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu. Avšak navrhovateľ sa predovšetkým obáva prenasledovania v podobe trestného stíhania alebo trestu za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2. Oprávnenosť obáv potvrdzujú informácie o krajine pôvodu navrhovateľa, a to jednak tie, ktoré sú založené v spise, ako aj tie, ktoré sme doložili v opravnom prostriedku.

Poukázal na nesprávnosť záveru nenaplnenie subjektívnej stránky žiadosti - teda obavy navrhovateľa. Navrhovateľ niekoľkokrát opakovane zdôrazňoval svoje obavy, napokon aj podal žiadosť o udelenie azylu (pričom má za to, že doplnková ochrana mu neposkytuje dostatočnú ochranu najmä s ohľadom na možnosť núteného návratu v budúcnosti). Subjektívna stránka sa prejavuje strachom navrhovateľa, teda jeho pociťovaním ohrozenia z určitých dôvodov, čo je následne podporené objektívnymi informáciami z krajiny pôvodu. Argumentácia krajského súdu ohľadom neexistencie subjektívnej stránky nie je podľa navrhovateľa správna a nenachádza oporu v dokumentoch založených do administratívneho spisu. Navrhovateľ svoje obavy riadne špecifikoval, vyjadril sa aj o dôvode jeho pokusu o návrat (čo je asi pochopiteľné, keďže v Sýrii mal rodinu, pričom vtom čase hranicu stráži Sýrska slobodná armáda a táto mala pod kontrolou celú oblasť až ku jeho bydlisku), pričom zistil, že jeho návrat nie je možný. Napokon, ak správny orgán, resp. krajský súd chcel poznať dôvody návratu, resp. pokusu navrhovateľa o návrat do krajiny pôvodu (v 8. 2013), mal sa ho tieto dôvody spýtať, obzvlášť, ak interpretácia jeho

pokus o návrat bola podstatným podkladom pre vydanie rozhodnutia. Nie iba bez dôsledného poznania situácie vyvodiť záver, ktorý je nelogický a nemá oporu v administratívnom spise odporcu.

Nad rámec uvedeného dodal, že brat navrhovateľa C. je podľa najnovších informácií uväznený, a to práve z dôvodu, že pochádza z oblasti K. a súčasne na FB stránke zverejnil protištátny text. Túto skutočnosť nemohol navrhovateľ uviesť pri pohovore, nakoľko o nej vtom čase nevedel; túto skutočnosť mu oznámila matka. Rovnako brat O. sa viac ako dva roky ukrýva, rodina sa opakovane musela sťahovať.

K pôvodcovi prenasledovania: - štát

prenasledovanie zo strany neštátnych aktérov rovnako však nemožno vylúčiť.

K dôvodu prenasledovania:

Zastávanie určitých politických názorov:

nenastúpenie na povinnú vojenskú službu v čase konfliktu a vyhýbanie sa výkonu vojenskej služby: v zmysle usmernenia UNHCR na posudzovanie žiadostí žiadateľov zo Sýrie je takéto konanie považované za zastávanie určitých politických názorov; tieto osoby sú vnímané ako odporcovia sýrskej vlády a spadajú pod jeden z rizikových profilov podľa UNHCR.

podpora protivládnych síl: UNHCR vyhodnotilo situáciu tak, že osoby daného profilu sú vnímané ako odporcovia politického režimu a budú mať z tohto dôvodu nárok na azyl, a to vrátane tých, ktorí patria medzi nízkoprofilových aktivistov, či bez konkrétneho politického profilu (dokonca vrátane ich rodinných príslušníkov). Príslušnosť k určitej sociálnej skupine: z dôvodu jeho rezidencie v povstaleckej oblasti: UNHCR rovnako posudzuje tých Sýrčanov a ľudí s obvyklou rezidenciou v Sýrii, ktorí utiekli, za osoby, ktoré môžu, napríklad, byť v nebezpečenstve prenasledovania z dôvodu prisudzovaných politických názorov, z dôvodu, že žili v oblasti, ktorú niekto riadil z dôvodu jeho povolania ako lekára.

Objektívnosť obáv:

Okrem subjektívneho prvku, a teda strachu navrhovateľa, je potrebné pre zváženie udelenia azylu, preskúmať aj objektívnu stránku jeho obáv. Objektívnosť obáv je však v prípade navrhovateľa preukázaná tak všeobecnými informáciami o krajine pôvodu navrhovateľa, a to tými, ktoré sú zaradené v spise odporcu, ako aj inými dostupnými informáciami pojednávajúcimi o situácii tých osôb, ktoré nenastúpili na vojenskú službu, či z usmernenia UNHCR v prípadoch posudzovania žiadostí žiadateľov zo Sýrie. Dostupné správy preukazujú, že: je pravdou, že v Sýrii je povinná vojenská služba a navrhovateľ spadá medzi osoby, ktoré sú povinné nastúpiť povinnú vojenskú službu je pravdou, že v Sýrii po začiatku konfliktu sa reálne deje všeobecná mobilizácia je pravdou, že (aj) vládna armáda je aktérom, ktorý porušuje ľudské práva a jej činy možno označiť za trestné činy proti ľudskosti. Je pravdou, že navrhovateľa možno považovať za utečenca „na mieste“ je pravdou, že navrhovateľ je lekár a ako lekár môže byť v prípade čeliť prenasledovaniu je pravdou, že UNHCR považuje osoby rovnakého profilu, ako je navrhovateľ, za osoby spĺňajúce podmienku prenasledovania a odporúča takýmto osobám udeliť azyl. Je pravdou, že v prípade nenastúpenia na vojenskú službu takéto osoby môžu čeliť nehumánnym trestom.

Tieto skutkové závery, ktoré sú podložené konkrétnymi, v spise založenými správami a správami citovanými v opravnom prostriedku, teda preukazujú, akým spôsobom mal navrhovateľ a neskôr aj prvostupňový súd posudzovať žiadosť navrhovateľa. Pokiaľ tak neurobili, museli dospieť k nesprávnemu právnemu názoru, že navrhovateľ nespĺňa podmienky na udelenie azylu.

Z uvedeného jednoznačne vyplýva vnímanie osoby navrhovateľa ako oponenta vlády; súčasne poukázal na jeho predchádzajúce politické aktivity, ktorých sa zúčastňoval. Je zrejmé, že odmieta účasť v armáde ako nástroja štátnej politiky, v rámci čoho dochádza k trestným činom proti ľudskosti, vojnovým zločinom ak porušovaniu ľudských práv.

Krajský súd tak na základe nesprávnych skutkových zistení dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, keď konštatoval nenaplnenie podmienok na udelenie azylu. Ohľadom dôkazov - teda informácií a tvrdení uvádzaných v tomto odvolaní, navrhovateľ odkázal na opravný prostriedok.

Na základe uvedeného navrhol rozsudok krajského súdu zmeniť tak, že rozhodnutie odporcu v napadnutom výroku, ktorým bolo rozhodnuté o neudelení azylu navrhol zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Pre prípad úspechu si uplatnil náhradu trov konania - trovy právneho zastúpenia podľa vyčíslenia, ktoré je súčasťou odvolania.

III.

Vyjadrenie odporcu

K odvolaniu navrhovateľa sa vyjadril odporca tak, že navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť.

Poukázal na to, že navrhovateľ v podanom odvolaní sa odvolával na to, že správny orgán, a neskôr súd, mali vydať rozhodnutie na základe nedostatočného skutkového a právneho posúdenia veci. Navrhovateľ požiadal o udelenie azylu z dôvodu politického prenasledovania a z dôvodu, že mesto K. bolo zničené a nemá sa kam vrátiť. Neskôr v opravnom prostriedku, prostredníctvom svojej právnej zástupkyne, uviedol ďalší dôvod jeho žiadosti, a to obavy z prenasledovania, že je lekár. Údajne mu hrozí prenasledovanie zo strany štátnych orgánov v Sýrii, nakoľko na Ukrajine mal organizovať stretávky krajanov, kde sa rozprávali o situácii v krajine pôvodu. Z toho dôvodu mala mať problémy aj jeho rodina, keď u nich mala byť vykonaná domová prehliadka. Na podnet otca, ktorý mu telefonoval, s touto činnosťou prestal, aby rodine nerobil problémy. Čo sa týka jeho rodiny, päť jeho súrodencov má ukončené vysokoškolské vzdelanie na štátnej univerzite v Damasku a dvaja súrodenci navštevujú základnú a strednú školu. Tento popis sa nezhoduje s tvrdeniami navrhovateľa, že všetci obyvatelia mesta Darya sú nepriateľmi režimu a sú prenasledovaní. Sám navrhovateľ však vyvrátil svoju obavu z prenasledovania štátnymi orgánmi v Sýrii, keď sa po ukončení štúdia rozhodol vrátiť do krajiny pôvodu, a to aj za situácie, keď jeho otec údajne úplatkom na polícii zistil, že je na zozname hľadaných osôb. Námetka navrhovateľa, že v dobe jeho návratu veľkú časť Sýrie ovládala povstalecká armáda neobstojí, nakoľko navrhovateľova rodina žije v Damasku, ktorý bol v tom čase, a je tomu tak do dnes, pod kontrolou sýrskej armády. Pokiaľ právna zástupkyňa namietala, že pri posudzovaní žiadosti navrhovateľa nebola zohľadnená príručka UNHCR pre posudzovanie medzinárodnej ochrany s ohľadom na ľudí, utekajúcich zo Sýrskej arabskej republiky z roku 2013, stanovisko v nej uvedené hovorí o pravdepodobnosti potreby udelenia azylu pre oponentov režimu v Sýrii. Táto príručka však nedefinuje nanovo štatút utečenca, a v navrhovateľovom prípade nebola preukázaná subjektívna stránka obáv z prenasledovania tak, ako to vyžadujú Kritériá a postupy pri udeľovaní štatútu utečenca vydaných UNHCR v roku 1992 v Ženeve. K dôvodom, že bude prenasledovaný z dôvodu, že je lekár, sa správny orgán vyjadriť nemohol, nakoľko tieto skutočnosti neboli navrhovateľom pred správnym orgánom namietané a považuje ich za účelové a dodatočne vykonštruované. Právna zástupkyňa neuviedla v opravnom prostriedku také skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na zmenu posudzovaného rozhodnutia. Krajský súd v Bratislave, ktorý preskúmal rozhodnutie migračného úradu, konštatoval, že predmetné rozhodnutie bolo vydané na základe dostatočného skutkového posúdenia veci a v súlade so zákonom, pričom svoje závery odôvodnil na strane 7-9 súdneho rozhodnutia.

Odporca uviedol, že sa nestotožňuje s tvrdeniami navrhovateľa o tom, že bol prenasledovaný z dôvodov uvedených v § 8 ods. 1 zákona o azyle a zastáva názor, že v jeho prípade nebola preukázaná reálna opodstatnenosť obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, dôvodov zastavania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevského dohovoru z roku 1951 o právnom postavení utečencov a zo zákona o azyle. V dôsledku prebiehajúcej občianskej vojny v Sýrii a všeobecne nepriaznivej bezpečnostnej situácie v krajine boli zistené skutočnosti, pre ktoré sa nemôže vrátiť do krajiny pôvodu. Navrhovateľ by mohol byť v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený vážnemu bezpráviu z zmyslu § 2 písm. f) zákona o azyle a z toho dôvodu mu bola predmetným rozhodnutím migračného úradu poskytnutá doplnková ochrana. Pokiaľ ide o dôvody odvolania navrhovateľa, ide o rovnaké dôvody, na základe ktorých už podala opravný prostriedok proti rozhodnutiu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky migračného úradu zo dňa 28.5.2014. Všetky informácie a podrobnosti týkajúce sa právnej veci navrhovateľa sú založené v spise ČAS: MU-61/PO-Ž-2014, ktorý bol postúpený odvolaciemu súdu krajským súdom.

IV

Argumentácia rozhodnutia odporcu

Napadnutým rozhodnutím ČAS: MU-61-20/PO-Ž-2014 zo dňa 28.5.2014 odporca podľa § 13 ods. 1, § 13a, § 20 ods. 4 zákona č. 480/2002 Z.z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len „zákon o azyle“) navrhovateľovi neudelil azyl

na území Slovenskej republiky, poskytol mu však doplnkovú ochranu na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto výroku. Svoje rozhodnutie - výrok o neudelení azylu zdôvodnil tým, že po vyhodnotení všetkých skutočností dospel k názoru, že v tomto prípade nebola preukázaná opodstatnenosť z obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, z dôvodov zostávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, ako to vyplýva z Konvencie z roku 1951 o právnom postavení utečencov a zo zákona o azyle. Opísal v konaní zistený stav veci a uviedol, že pred odchodom z krajiny svojho pôvodu navrhovateľ nemal žiadne problémy, ktoré by bolo možné subsumovať pod pojem prenasledovania. V ďalšom vyhodnocoval dôvody, na ktoré navrhovateľ v priebehu konania poukázal a tieto posudzoval z pohľadu navrhovateľovho postavenia ako žiadateľa „na mieste (sur place). Dôvodil, že iba skutočnosť, že navrhovateľ sa počas svojho štúdia na Ukrajine angažoval na konaní demonštrácií proti sýrskemu režimu sama o sebe nie je dôvodom na udelenie azylu. Uviedol, že navrhovateľom prezentované vyhrážanie sa mu profesorom ortopedie (ktorý sa mu mal vyhrážať tým, že sa postará o to, aby bol pre svoje aktivity vyhodený z Ukrajiny) sa nijako nenaplnilo, keď navrhovateľ svoje štúdium riadne ukončil. Tiež uviedol, že ani obava navrhovateľa z návratu do Sýrie nebola preukázaná, pretože navrhovateľ sa mal sám rozhodnúť (napriek obavám) k návratu do krajiny svojho pôvodu. Odporca tiež spochybnil navrhovateľovo tvrdenie o tom, že mu pri návrate pri kontrole na turecko-sýrskej hranici bol Sýrskou slobodnou armádou (poznámka súdu: ide o ozbrojené zoskupenie, ktoré sa stavia proti režimu Bashara Assada a je všeobecne známe svojou brutalitou) odobratý cestovný doklad a následne mu bol umožnený návrat na turecké územie a to i zo strany tureckých orgánov. Argumentoval tiež, že odmietnutie vystavenia dokladu o odklade výkonu vojenskej služby nie je dôvodom na udelenie azylu, podobne ako tiež iba pôvod navrhovateľa z mesta K.. Pokiaľ ide o poskytnutie doplnkovej ochrany navrhovateľovi odporca poukázal na prebiehajúcu občiansku vojnu v Sýrii, konkrétne tiež na nepriaznivú bezpečnostnú situáciu v guvernoráte Ríf Dimashq (oblasť pôvodu navrhovateľa). Svoje právne závery doplnil o informácie o krajine pôvodu navrhovateľa, obsiahnuté v komplexnom materiáli.

V.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP, s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 13. januára 2015 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

Podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo 10.

Podľa ust. § 8 zákona ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo

opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v 1. použití fyzického alebo psychického násilia vrátane sexuálneho násilia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

§ 10 zákona o azyle rieši otázku udelenia azylu na účel zlúčenia rodiny manželovi azylanta, resp. slobodným deťom azylanta do 18 rokov ich veku, resp. rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, pričom azylantom je cudzinec, ktorému bol udelený azyl.

Podľa ust. § 20 ods. 4 zákona o azyle ak ministerstvo rozhodne o neudelení azylu alebo o odňatí azylu, rozhodne tiež, či cudzincovi poskytne doplnkovú ochranu; to neplatí, ak sa v rámci opakovanej žiadosti o udelenie azylu rozhodne o neudelení azylu a cudzinec už má poskytnutú doplnkovú ochranu.

Podľa ust. § 13c ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neposkytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 13a alebo § 13b.

Podľa ust. § 13a zákona o azyle ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ktorému neudelilo azyl, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ust. § 2 písm. f/ zákona o azyle je vážnym bezprávím 1. uloženie trestu smrti alebo jeho výkon, 2. mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, alebo 3. vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násilia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

§ 13b zákona o azyle rieši otázku poskytnutia doplnkovej ochrany na účel zlúčenia rodiny manželovi, slobodným deťom, resp. rodičom slobodného cudzinca, ktorým sa poskytla doplnková ochrana.

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu o neudelení azylu a poskytnutí doplnkovej ochrany navrhovateľom. Navrhovateľ napadol tú časť rozhodnutia, ktorá sa týkala neudelenia azylu, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj rozhodnutie odporcu v napadnutej časti, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľov v oprávnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal, že krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa navrhovateľa krajský súd, tak ako aj odporca pred ním, nedostatočne zistil skutkový stav veci s ohľadom na jeho postavenie ako osoby vyhýbajúcej sa vojenskej službe.

Poukázal nielen na situáciu v krajine jeho pôvodu, kde je vojenská služba povinná, ale aj na skutočnosť, že nenastúpenie alebo dezertovanie z armády je vnímané ako politická opozícia voči vláde, a že takéto osoby sú bezpečnostnými silami mučené a väznené bez riadneho obvinenia, či súdu.

Navrhovateľ poukázal na to, že s ohľadom na jeho postavenie ako osoby, ktorá nenastúpila na vojenskú službu v čase všeobecnej mobilizácie, sa krajský súd ani odporca nezaoberali skutočnosťou, že (aj) vládna armáda je aktérom, ktorý porušuje ľudské práva a jej činy možno označiť za trestné činy proti ľudskosti, že v prípade nenastúpenia na vojenskú službu takéto osoby môžu čeliť nehumánnym trestom a že osoby, ktoré odmietnu konať činy proti ľudskosti sú perzekvované a že UNHCR odporúča takýmto

osobám udeliť azyl.

Podľa navrhovateľa sa jedná jednoznačne o prenasledovania vo forme trestného stíhania alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2 zákona o azyle.

Navrhovateľ poukázal na to, že v opravnom prostriedku doložil množstvo správ, ktoré tieto skutočnosti preukazujú. V prípade, ak tí, čo podliehajú všeobecnej mobilizácii, do armády nenastúpia, sú okamžite uväznení, pričom podmienky vo väzniciach sú neľudské. Pri službe v armáde však dochádza k páchaniu zločinov proti ľudskosti, vojnových zločinov a porušovania ľudských práv, množstvo vojakov bolo usmrtených pri pokusoch o dezerciu. Výhrada svedomia nie je v krajine akceptovaná. Situácia vo väzniciach je príšerná.

Navrhovateľ poukázal na to, že v opravnom prostriedku doložil množstvo správ a aj vyššie spomínanú Príručku UNHCR, ktoré tieto skutočnosti preukazujú.

Tieto námietky navrhovateľa zostali zo strany krajského súdu bez povšimnutia, krajský súd sa totiž vôbec nezaoberal správami citovanými v opravnom prostriedku, ako dôkazmi, ktoré mal vykonať.

Uvedenú námietku navrhovateľa vyhodnotil odvolací súd za dôvodnú.

Podľa názoru najvyššieho súdu však nebolo účelné z uvedeného dôvodu rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, ale odvolací súd dospel k názoru, že je potrebné rozsudok krajského súdu zmeniť a rozhodnutie odporcu v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

O udelení resp. neudelení azylu rozhoduje odporca a v prvom rade odporca musí vykonať náležité dokazovanie zamerané na posúdenie dôvodnosti navrhovateľovej žiadosti o azyl. Nevykonaním dôkazov, ktoré boli založené do administratívneho spisu odporcu totiž odporca nezistil dostatočne skutkový stav veci. Preto bude jeho úlohou v ďalšom konaní zaoberať sa situáciou v krajine pôvodu navrhovateľa nie len z hľadiska správ, ktorými odporca disponoval v čase rozhodovania o navrhovateľovej žiadosti o azyl, ale aj z hľadiska správ o krajine pôvodu, ktoré navrhovateľ predložil ako dôkazy v súdnom konaní. Úlohou odporcu bude posúdiť, či situácia v krajine pôvodu navrhovateľa zodpovedá situácii, ktorá stavia navrhovateľa podliehajúceho povinnej vojenskej službe v prípade nenastúpenia alebo dezertovania z armády do situácie, kedy mu hrozia zákonné, správne, policajné alebo súdne opatrenia, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, odmietnutie súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní a teda úlohou odporcu bude posúdiť tieto okolnosti z pohľadu ustanovenia § 2 d) bod 1 - 4 zákona o azyle.

Najmä či sa jedná o perzekúciu v zmysle zákona o azyle napĺňajúcu pojmové znaky prenasledovania definovaného v ustanovení § 2 d) bod 1 - 4 zákona o azyle.

Navrhovateľ totiž tvrdí, že mu hrozí trest a trestné stíhanie za to, že sa vyhýba nástupu na vojenskú službu, pričom poukazuje na dostupné správy o krajine pôvodu, ktoré preukazujú, že takéto osoby čelia väzneniu v zlých podmienkach a sú mučení.

K veci je potrebné uviesť, že vo veciach medzinárodnej ochrany zohráva mimoriadne dôležitú úlohu dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl a v tomto kontexte i jeho vlastná celková dôveryhodnosť. Pravdivosť tvrdení žiadateľa a dôveryhodnosť jeho osoby sú základom, z ktorého je v azylovom konaní nutné vychádzať.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v skoršej judikatúre (rozsudok NS SR sp. zn. 1SžA 10/2013 zo dňa 9.4.2013) uviedol, že nie je povinnosťou žiadateľa o azyl, aby prenasledovanie svojej osoby preukazoval inými dôkaznými prostriedkami než vlastnou dôveryhodnou výpoveďou.

Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú.

Pokiaľ sa teda žiadateľ o azyl teda po celú dobu konania vo veci medzinárodnej ochrany drží jednej deľovej línie, jeho výpoveď je možné i napriek drobným nezrovnalostiam označiť za konzistentnú a za súladnú s dostupnými informáciami o krajine pôvodu, potom je potrebné z takejto výpovede vychádzať. Týmto požiadavkami sa odporca riadil len čiastočne. Hoci navrhovateľovu výpoveď nepovažoval za nedôveryhodnú, jeho tvrdeniami o možnom postihu - trestnému stíhaní za vyhýbanie sa nástupu na vojenskú službu a zlým podmienkam vo väzeniach v krajine pôvodu navrhovateľa sa nezaoberal a nedal odpoveď na otázku, či navrhovateľom vyjadrené obavy by obstáli v praktickom živote v krajine jeho pôvodu.

Odporca tak musí dať odpoveď na legitímnu otázku, či vyhýbanie sa vojenskej služby v krajine pôvodu navrhovateľa môže byť vnímané ako politická opozícia voči vláde, a či v krajine pôvodu hrozí, že takéto osoby sú bezpečnostnými silami mučené a väznené bez riadneho obvinenia, či súdu ako tvrdí navrhovateľ.

Zásada tzv. materiálnej pravdy má v konaní o udelenie azylu svoje špecifiká spočívajúce v pravidelnej nedostatočnosti dôkazov preukazujúcich dôveryhodnosť žiadateľových tvrdení. Je však na správnom orgáne, aby preukázal či vyvrátil pravdivosť žiadateľových tvrdení, a to buď úplne nevyvrátiteľne zistením presných okolností viažucich sa na tvrdenie žiadateľa o azyl, alebo aspoň s takou mierou pravdepodobnosti, ktorá nevyvoláva zásadné pochybnosti o správnosti úsudku správneho orgánu.

Konanie o medzinárodnej ochrane riadením špecifickým tým, že je v ňom často nutné rozhodovať za situácie dôkaznej núdze (pozri rozsudky Najvyššieho správneho súdu z 26.2.2008, č. j. 2 AZS 100/2007 - 64, a z 27. 3. 2008, č. j. 4 AZS 103/2007 - 63, či rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.7.2014 sp. zn. 1SžA 17/2014)), že ide o prospektívne rozhodovanie (t.j. posudzuje sa opodstatnenie strachu z prenasledovania či riziko vážneho bezprávia v budúcnosti) a že nesprávne rozhodnutie má pre sťažovateľa obzvlášť závažné dôsledky.

Týmto špecifikám konanie o medzinárodnej ochrane zodpovedá aj štandard a rozloženie dôkazného bremena, ktoré sú vychýlené v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Pokiaľ ide o bremeno tvrdenia v konaní vo veci medzinárodnej ochrany, to zaťažuje žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Je nesporné, že ak by sťažovateľ ani nenamietal skutočnosti svedčiace o tom, že došlo, alebo že by potenciálne mohlo dôjsť, k zásahu do jeho ľudských práv v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom nie je potrebné sa situáciou v jeho krajine pôvodu do detailu zaoberať.

V prípade, že žiadateľ o udelenie medzinárodnej ochrany však uvádza skutočnosti podraditeľné pod taxatívny výpočet dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ustanovenia § 8 zákona o azyle, potom je potrebné žiadateľom uvádzané skutočnosti konfrontovať so zisteniami týkajúcimi sa politického prostredia v krajine pôvodu žiadateľa.

Pokiaľ ide o bremeno dôkazné, to je už výraznejšie rozložené medzi žiadateľom o medzinárodnú ochranu a správny orgán. Preukazovať jednotlivé fakty je povinný primárne žiadateľ, avšak správny orgán je povinný zabezpečiť k danej žiadosti o medzinárodnú ochranu maximálne možné množstvo dôkazov a informácií, a to ako tých, ktoré vyvracajú tvrdenie žiadateľa, ako aj tých, ktoré ich podporujú.

V mnohých prípadoch však musí správny orgán rozhodovať za dôkaznej núdze, t.j. Vtedy, keď nie je ani žiadateľ ani správny orgán schopný doložiť či vyvrátiť určitú skutočnosť či tvrdenie žiadnym presvedčivým dôkazom, v takých prípadoch zostáva jediným dôkazným prostriedkom výpoveď žiadateľa a kľúčovým faktorom sa stáva posúdenie celkovej vierohodnosti žiadateľa a pravdepodobnosti, že k udalosti tak, ako žiadateľ vypovedal, naozaj došlo.

Ak uvedie žiadateľ o udelenie azylu v priebehu správneho konania skutočnosti, ktoré by mohli nasvedčovať záveru, že opustil krajinu pôvodu pre niektorý z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle, je povinnosťou správneho orgánu viesť zisťovanie skutkového stavu takým spôsobom, aby boli odstránené nejasnosti o žiadateľových skutočných dôvodoch odchodu z krajiny pôvodu.

Správny orgán vo veciach medzinárodnej ochrany nesie zodpovednosť za náležité zistenie reálií o krajine pôvodu. Špecifikom konanie vo veci medzinárodnej ochrany je rovnako zásada, že pri splnení daných podmienok sa uplatňuje pravidlo "v prípade pochybností v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu" ("benefit of doubt"). Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že k porušeniu základných ľudských práv a slobôd žiadateľov o azyl došlo, alebo mohlo by vzhľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názorom, správanie atď., dôjsť, a správne orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že to tak nebolo, alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl."

Odporca preto v ďalšom konaní zaujme stanovisko k navrhovateľom tvrdenej obave, ktorú uvádza od samého začiatku administratívneho konania a posúdi ju so situáciou v krajine pôvodu navrhovateľa aj v kontexte odporúčania vyplývajúceho z Príručky UNHCR: Posudzovanie potreby medzinárodnej ochrany pre žiadateľov zo Sýrie, podľa ktorého vyhýbanie sa vojenskej službe sa považuje za výraz politickej opozície voči vláde.

Odporca teda opätovne posúdi, či navrhovateľ spadá do skupiny osôb, ktoré sú považované za nelojálnych a zradcov voči vláde a teda či spadá pod jeden z rizikových profilov podľa UNHCR z dôvodu im prisudzovaného politického presvedčenia.

Úlohou odporcu bude posúdiť, či navrhovateľa možno zaradiť do osobitnej sociálnej skupiny. V ďalšom konaní bude podľa názoru Najvyššieho súdu potrebné, aby odporca rozhodol o udelení/neudelení azylu, po doplnení dokazovania uvedeným smerom a po zvážení všetkých vyššie uvedených skutočností.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru o potrebe zmeny rozsudku krajského súdu podľa § 220 OSP tak, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 OSP a § 151 ods. 1 a 5 OSP v spojení s § 224 ods. 1 a 2 OSP a § 246c ods. 1 veta prvá OSP tak, že navrhovateľovi ktorý mal úspech vo veci, priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania i náhradu trov konania pred súdom prvého stupňa, v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) vo výške spolu 568,24 Eur titulom trov právneho zastúpenia. Právnou zástupkyňou uplatnené trovy konania aj za ďalšie porady s klientom (právna zástupkyňa navrhovateľa si uplatnila náhradu trov konania vo výške 710,20 Eur) odvolací súd nepriznal, nakoľko ich nepovažoval za účelne vynaložené náklady.

Konanie pred krajským súdom:

- prevzatie zastúpenia vrátane porady s klientom, opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zaistení, účasť a zastupovanie klienta na pojednávaní na Krajskom súde v Bratislave, t.j. 3 x 134 Eur + 3 x 8,04 Eur, spolu 426,12 Eur,

Konanie pred odvolacím súdom:

- odvolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave 1x 134 Eur + 8,04 Eur, spolu 142,04 Eur,
- spolu: 568,24 Eur.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.